

11η Ιουνίου 1942

Πρὸς

τὸ Σὸν Ὑπουργεῖον Ὀρησκευμάτων

καὶ Ἑθνικῆς Παιδείας

(Διεύθυνσιν Ἀρχαιοτήτων).

Λαμβάνω τῶν τιμῶν νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῆς καθ' ὕμῃς ὑπηρεσίας ἐπὶ κινδύνου ἐνδεχομένου τοῦ μεσημβρινοῦ τείχους τῆς Ἀκροπόλεως, εἰς τὴν περίπτωσιν ἐπιχειρηθεῖν, ὅπως ἤκουσα λεγόμενον, ἀνασκαφαὶ τῶν μεταξὺ τοῦ-
του καὶ τοῦ Παρθενῶνος ἐπιχωμάτων.

Ὡς ἀνεκοίνωσα ἤδη (πρακτικὰ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 1940, σ. 267) ἡ σύνθεσις τοῦ τείχους τούτου ποτελεῖ μαργαδικὸν παράδειγμα ἐφαρμογῆς τῶν ἰδιοτή-
των τῶν ὑλικῶν, διὰ συνδυασμοῦ "ἀργινοέσεως γῆς" μετὰ τοῦ συνήθους ἄβε-
στολίθου. Μαργατικὸς ἄβεστολίθος (κιρηνιά) τῶν Ἀττικῶν πεδινῶν ποτελεῖ
τὸ ἐσωτερικὸν στῆμα τοῦ τείχους, τεθεὶς ἵνα μονώσῃ τὸν ἐξωτερικὸν φλοιὸν
τοῦ τείχους ἀπὸ τῶν διὰ τῶν ἐπιχωμάτων, ἡθουμέγων ὀμβρίων ὑδάτων. Τῆς τοι-
αύτης ἐν ξηρῇ συντηρήσεως ἀποτελεσμα εἶναι ἡ ἀχρι τοῦδε διαμονὴ τοῦ ὑψη-

λοῦ, καὶ, ἐν ὅσῃσι, πρὸς τὸ ὕψος, οἰκοδομικῶς λεπτοτάτου λιθίνου τείχους
ὡς ἐν τῇ ρηθείσει ἀνακοινώσῃ (ἀνάπτυον τῆς ὁποίας ὀνόματι) ἐξηγῶ. Δι' αὐτοῦ
δὲ ἀπὸ τοσούτων αἰῶνων ἐν ἰσορροπία τὰ ὑλικά, τὸ δὲ μαργατικὸν ἐν πλήρει
ἐδαφικῇ ὑδροκορεσμῇ.

Ἐὰν ἤδη ἐκτεθῇ ὁ μαργατικὸς ἄβεστολίθος εἰς τὸν ἀέρα, γυμνούμενος
τῶν ἐπιχωμάτων, δύο τινὰ θὰ συμβοῦν. Πρῶτον τὸ ὑλικὸν θὰ ἐκδηλώσῃ τὸ εὐ-
θρυπτον αὐτοῦ ἐν τῇ ἀέρι. Ἐξί τοῦτο μὲν εἶναι ἴσως μικρῆς σημασίας, ἀλλὰ
τὸ δεύτερον ἐπακολουθεῖν εἶναι δυνατόν νὰ μεταβάλλῃ τὴν μηχανικὴν ἰσορρο-
πία τοῦ τείχους μέχρι ρήξεως αὐτοῦ. Ἐδάφη μαργατικά, φύσει ἐμπεισιμα
δι' ὕδατος, διότι συγκρατοῦν ὕδωρ, ξηραίνονται ἐκτιθέμενα εἰς τὸν ἀέρα τῶν
θερμῶν μηνῶν καὶ μειοῦνται κατ' ὄγκον καὶ παρασύρονται ἀγωγῶς ὑπὸ τῆς
ἰδίας αὐτῶν μαζῆς, τρεπόμενα ἀπὸ τῆς οἰκοδομικῆς αὐτῶν θέσεως. Ἐχω παρά-
δειγμα ξημίας τοῦ τοποῦ τούτου ἐπὶ νεωτέρου οἰκοδομήματος, συνεπεία ἀερί-
μοι στρώματων μαργατικῶν καὶ ψαμμιτοκροκαλοπαγῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶχε θε-
μελιωθῇ.

Ἀλλοίωσις ὄγκου μετὰ καθίστατος τοῦ ἐσωτερικοῦ στρώματος τοῦ τείχους
καὶ χωρισμοῦ τούτου ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐπικεῖται κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν ἐκ-
τεταμένῃ ἀνασκαφῇ. Πιθανῶς λόγῳ πάχους τοῦ μαργατικοῦ στρώματος οὐδεὶς γὰρ
ἐπέλεξε ἀλλοίωσις, ἀλλὰ τὸ ἔργον θὰ γίνῃ ἀνευ τοῦ οἰκοδομικῆς συνήθους καὶ
ἀπαραιτήτου συντελεστοῦ ἀσφαλείας.

Ἐὰν πρέπει νὰ γίνουν αἱ ἀνασκαφαί, συνιστᾶται ἡ κατὰ τοὺς χειμερινὰς
μηνὰς ἐκτελέσις αὐτῶν, πάντοτε δὲ μετὰ φυλάξεως κατὰ τὰς ὑποδεκνυομένας
κατευθύνσεις, ἵνα μὴ διακινδυνεύσῃ ἔρχον καὶ κατασκευαστικῶς πολύτιμον.

Ὁ Καθηγητὴς τῆς Τεχνολογίας τῶν Δομησίων
Ὑλικῶν ἐν τῷ Ε.Μ. Πολυτεχνεῖῳ.
Υπογραφή

Α. Σοφιανόπουλος.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ
Ο ΓΕΝΙΚΟΝ ΜΗΜΑΤΑΡΧΗΝ

[Handwritten signature]